

ГРИСЮК ВАЛЕРІЯ ВАЛЕРІЙНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри теорії та історії держави і права
Чернівецького юридичного інституту*

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ АДВОКАТОМ

Здійснення якісної та ефективної адвокатської діяльності має бути засновано не тільки на професійних якостях адвоката, його обізнаності у чинних нормативно-правових актах та порядку їх застосування, а й на вірному та всебічному розумінні позиції клієнта або підзахисного. Таке розуміння становить основу подальшої співпраці адвоката із особою, яка звернулася до нього або є підставою відмови у наданні професійної правничої допомоги. Вийти на необхідний рівень порозуміння можливо лише за умови використання належних юридичних технологій проведення співбесіди та консультаційної роботи адвокатом.

Перш ніж перейти до аналізу зазначених технологій, слід визначитися із тим, що: по-перше, співбесіда та консультування не є тотожними процедурами – це дві самостійні процедури встановлення юридичних проблем клієнта та пошуку правових механізмів їх вирішення, по-друге, будь-яке консультування має бути заснованим на результатах співбесіди, але проведення співбесіди не є обов'язковою підставою проведення консультування (адвокат може мотивовано відмовити від проведення консультування, або, за результатами співбесіди стане зрозумілим, що порушені питання не відносяться до юридичної сфери).

Слід враховувати, що мета співбесіди – одержати від клієнта якомога повнішу інформацію, яка має правове значення для вирішення проблеми. В свою чергу, мета консультації складається з низки положень, а саме: надати клієнту вичерпну інформацію з питання, яке його цікавить; роз'яснити можливі варіанти вирішення проблеми; роз'яснити правові та неправові наслідки кожного з варіантів вирішення проблеми; допомогти обрати найприйнятніший варіант поведінки; допомогти у реалізації обраного варіанта рішення шляхом визначення стратегії і тактики юридичних дій.

Відтак, співбесіда адвоката із клієнтом – це правова процедура у ході якої клієнт розкриває суть виниклого конфлікту або інші питання, а адвокат встановлює чи відносяться зазначені клієнтом положення до правової сфери та які перспектививикористання правової допомоги.

В свою чергу, консультування адвокатом клієнта – це правова процедура у ході якої адвокат встановлює фактичні обставини справи, оцінює валідність наявних доказів, проводить належну юридичну кваліфікацію встановлених обставин та формулює остаточну правову позицію надаючи (у письмовій або усній формі) роз'яснення клієнту.

У зазначеному аспекті, важко погодитися із позицією Л. В. Сливи, яка зазначає, що «консультативна робота адвоката – це комплексна діяльність адвоката щодо вирішення конкретної правової проблеми клієнта. Під консультуванням пропоную розуміти безпосередній процес взаємодії адвоката та клієнта (довірителя) з метою знаходження правових методів та засобів вирішення юридичних проблем довірителя» [4, с. 184].

На наше переконання, консультування це ще не «вирішення конкретної правової проблеми клієнта», але вже значний крок у зазначеному напрямі. У згаданому варіанті співпраці адвокат лише надає інформацію про можливості та шляхи вирішення правової проблеми.

У загальнотеоретичній юриспруденції отримали закріплення кілька підходів до розуміння консультативної діяльності. Так, С. Д. Гусарев обґрунтовує загальну характеристику консультативної діяльності як «професійну діяльність юристів-фахівців з різних галузей права, основною функцією яких є правове забезпечення різноманітних форм та методів діяльності тієї організаційної структури, яка користується правовими послугами юрисконсульта» [1, с. 386].

В свою чергу, О. Ф. Скакун, аналізуючи види адвокатської практики зазначає, що «юридичне консультування поєднує комплекс дій, спрямованих на вирішення окремого завдання в рамках юридичного процесу» [3 с. 102].

Більш детально, процедуру адвокатського консультування розкриває С. Я. Фурса, яка зазначає, що «не можна консультативну допомогу розглядати без юридичного змісту наслідків допомоги. Тобто, розглядаючи відповідність права особи, яка звернулася за порадою, крізь призму чинного законодавства, адвокат повинен не лише роз'яснити їй норми матеріального права, під які підпадають ті обставини, про наявність яких клієнт розповів адвокату, але й попередити про можливість їх захисту як у судовому, так і в позасудовому порядкух, а також про необхідність їх доведення суду саме особою на підставі доказів, які вона зобов'язана подати суду» [5, с. 202].

Визначившись із сутністю процедур співбесіди та консультування, необхідно розкрити особливості юридичних технологій їх здійснення.

До юридичних технологій проведення співбесіди слід відносити наступні базові технологічні прийоми:

I. Технологічні прийоми проведення вступної частини співбесіди: а) підготовка універсального опитувального листа (в ньому мають обов'язково міститися наступні питання: ідентифікація особи, яка звернулася по правову допомогу, визначення предмету розгляду, встановлення чи застосовувалися процедури мирного врегулювання конфлікту та ін.); б) встановлення сприятливої атмосфери співбесіди (підлаштування під клієнта, визначення мови спілкування, первинна психологічна оцінка та ін.); в) визначення фактичних обставин та їх хронології.

II. Технологічні прийоми резюмування співбесіди: а) відбір адвокатом юридично значимих обставин, їх попередня юридична кваліфікація; б) встановлення позиції клієнта та його побажань щодо результа-

тів співпраці із адвокатом; в) визначення бажаної форми відповіді (письмово, усно); г) надання пропозиції щодо укладання договору про правову допомогу або інший вид оформлення співпраці; д) роз'яснення щодо порядку проведення майбутньої консультації (наприклад, невідкладно або через певний строк).

Визначившись із особливостями та первісними даними майбутньої справи, адвокат або переходить до процедури консультування або мотивовано відмовляє у консультації. Слід пам'ятати, що консультування це дуже важлива правова процедура, вона, у більшості випадків, визначає напрями подальших взаємовідносин адвоката і клієнта, а відтак, має здійснюватися при дотриманні вимог юридичних технологій її проведення.

Виділення зазначених технологій тісно пов'язано із сутністю певних правил, методів та прийомів їх здійснення, які застосовуються на різних стадіях проведення консультування.

Як зазначає Я. П. Зейкан, «адвокат під час консультування має не лише добре знати право, а й володіти вмінням аналізувати фактичну інформацію, орієнтуватись у нормативному матеріалі та знаходити правову основу для вирішення проблеми довірителя, а також вміти віднаходити альтернативні способи вирішення проблеми. Адвокат має не тільки вказати на можливі способи вирішення проблеми, а й спрогнозувати позитивні та негативні наслідки таких дій» [2, с. 8].

До юридичних технологій проведення консультування слід відносити наступні технологічні прийоми:

I. Технологічні прийоми збирання найбільш повної інформації щодо наявного правового конфлікту (в тому числі витребування, у разі необхідності оригіналів певних документів які фіксують факти що мають відношення до справи та ін.): а) навідні запитання; б) емпатія; в) перефразування; г) слухання через порозуміння; та ін.

II. Технологічні прийоми надання консультації: а) остаточна матеріально-правова та процесуально-правова кваліфікація обставин справи; б) визначення всіх можливих способів вирішення конфлікту; в) підготовка наочних схем та можливих процедур вирішення порушеного питання; г) підготовка первісного кошторису затрат по справі та визначення примірних строків розгляду справи; д) проведення консультації у письмовій або усній формі.

Слід звертати увагу також і на те, що поряд із зазначеним видом консультування, існує його інший різновид, а саме поточне консультування клієнта. У даному випадку адвокат є достатньо обізнаним у правовому статусі клієнта, його справах та багатьох інших питаннях, які не потребують додаткового визначення як це відбувається під час першої зустрічі із клієнтом. Тут мова йде про юридичне обслуговування поточної діяльності клієнта.

Підсумовуючи, слід зазначити, що юридичні технології проведення адвокатом співбесіди та консультування не тільки забезпечують якісний, обґрунтований та всебічний попередній розгляд юридичної справи, але й відображають рівень майстерності та професіоналізму

адвоката, а, відтак, є ключовими складовими ефективної адвокатської діяльності.

Список використаної літератури:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності). Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 655 с.
2. Зейкан Я., Сафулька С. Настільна книга адвоката в кримінальній справі. Консультаційна робота адвоката. К.: ВД Дакор, 2013. 576 с.
3. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : підручник. М-во освіти і науки України. Вид. 4-те, допов. і перероб. Київ: Правова єдність, 2014. 524 с.
4. Слива Л.В. Консультування адвокатом як стадійний процес. *Підприємництво, господарство і право*. № 7. 2018. С. 184-189.
5. Фурса С.Я. Адвокат у цивільному процесі : наук.-практ. посіб. Центр правових дослід. Фурси. Київ: Фурса С.Я.; КНТ, 2008. 452 с.

Ключові слова: адвокатська діяльність, юридичні технології, технологічні прийоми проведення консультування адвокатом, технологічні прийоми проведення співбесіди адвокатом, аналіз фактичних обставин юридичної справи.

Ключевые слова: адвокатская деятельность, юридические технологии, технологические приемы проведения консультирования адвокатом, технологические приемы проведения собеседования адвокатом, анализ фактических обстоятельств юридического дела.

Key words: lawyer activity, legal technologies, technological methods of consulting by lawyer, technological methods of interviewing by lawyer, analysis of the actual circumstances of a legal case.